

Írjegyzőkönyv kiadó-
szervezet és nyomda

Kolozsvár, St. Baro-
k. Pö. (Strassal-utca)

Alapítványi Szerkesztő-
bizottság hivatala — 3. Disztr. 2. II. 8.

Alapítványi Szerkesztő-
bizottság hivatala — 3. Disztr. 2. II. 8.

Dr. Ramassetter Ró-
Disztr. 2. II. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 95
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 november 17 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 263 szám

5686. Marchesvan 30

Henry Barbusse Bukarestbe érkezett a tatarbunari lázadók ügyében

Costa-Foru nyilatkozata a tatarbunari pörről és az Emberi Jogok
Ligájának szerepéről

(Cluj Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Costa Foru, az Emberi Jogok Ligájának romániai főtárháza, aki azért rándult le Marosvásárhelyre, hogy a Mittelmann József-pör újrafelvételi kérvényét a törvényszékhez benyújtsa, ma Kolozsvárra érkezett, hogy néhány napot itteni barátainak körében töltsön el. Tegnap a késő esti órákban táviratot kézbesítettek Costa-Forunak, amelyben Henry Barbusse arról értesíti Costa-Forut, hogy egy párisi delegációval együtt Bukarestbe érkezett. Costa Foru még ma este hazautazik, hogy az Emberi Jogok Ligájának párisi delegációjával, amely a tatarbunari monstre-pör ügyében jött Romániába, találkozassék.

Az Uj Kelet munkatársa ma felkereste Costa-Forut, aki a tatarbunari pörről és az Emberi Jogok Ligájának a pörben vállalt szerepéről ezeket mondotta:

A tatarbunari lázadás története

— Egész Beszarábiában igen nagy az elégedetlenség a közigazgatási rendszer miatt. Néhány agitátor — lehet, hogy a szovjet kiküldöttjei — kihasználva ezt a helyzetet, azt a hirt terjesztették, hogy az orosz hadsereg hamarosan át fogja lépni Románia határait. Ezek az agitátorok több faluban bizottságokat alakítottak a falvak vezetőiből, amely bizottságok működése kimerült abban, hogy az egyes tagok neveit az agitátorok zsebkönyveibe feljegyezték.

— Egyik vásár alkalmából mintegy nyolcvan álarcos embert, akik az üzleteket megtámadták és a benne lévő pénzt és árut elrabolták, a hatóságok elfogattak és agyonlövtek. Ez az esemény általános jellegű lázadásra adott alkalmat. A lázadás azonban csaknem kizárólag Tatarbunarra szorítkozott. Néhány szomszédos községben sikerült a volt orosz hadseregben szolgált parasztokat rászedni azzal, hogy az orosz hadsereg nevében mozgósították őket.

A vádlottak között alig két-három lázadó van

— Az így megcsalt parasztok az agitátoroktól kapott fegyverekkel felfegyverezték magukat. A mai napig nem nyert bebizonyítást ezeknek a fegyvereknek az eredete. Én úgy vagyok értesülve, hogy ezek a volt orosz hadsereg fegyverei, amiket a parasztok elástak. A hatóságok viszont azt állítják, hogy a fegyvereket Oroszországból küldték.

— Egy dolog bizonyos: mindazokat, akik ezen a napon a lázadásban résztvettek, katonáink agyonlőtték, sőt igen sok ártatlant is agyonlőtték, akiket azzal denuncióltak, hogy résztvettek a mozgalomban. Hogy hány embert lőttek agyon, azt még nem sikerült precízíteni. Beszéltek, hogy közel kétezret, noha a lázadók sokkal kevesebben voltak. A most folyó pörben a négyszáz vádlott közül alig két-háromnak volt része a tatarbunari lázadásban. A többiek valamilyen ártatlank, akik rosszakaratu rágalmak és bosszúálló denunció-
lások áldozatai.

— Valamennyi vádlottat irtózatosan megkínózták. Sőt a tanukat is súlyosan megverték a vizsgálat során, amit azt a tanuk a haditörvényszék előtt vallottak. A tárgyalás alatt egyetlen komoly bizonyíték sem merült fel. Az egyetlen dolog, ami bebizonyosodott, az, hogy az összes vádlottak és a tanuk nagyrésze irtózatossá kényszerítették el. Néhányan

meghaltak a börtönben. Mások gyógyíthatatlan súlyos betegséget szereztek cellájukban.

Az Emberi Jogok Ligájának szerepe

— Az elmondottakból következik, hogy ez az ugynevezett tatarbunari-pör lassanként európai botrányra dagadt. Ezért mintegy két hónappal ezelőtt a franciaországi Emberi Jogok Ligája, amely más országot hasonló szervezeti útján értesült az ügyről, riadót fújt és tiltakozó jegyzéket küldött a román kormányhoz, amelyet a legkiválóbb intellektuális és írók irtak alá Henry Barbussal az élükön.

— A tatarbunari-pör immár három hónapja tart. A tárgyalás nincs kizárva, hogy a vádlottak elítélésével fog végződni. Egy távirat, amelyet tegnap este tulkésón kaptam kézhez ahhoz, hogy még az expressz Bukarestbe utazzam, értesít arról, hogy egy több tagból álló delegáció Henry Barbussal az élükön Bukarestbe érkezett, hogy saját szemükkel győződjenek meg a sok port felvert pörről. Még ma este Bukarestbe utazom, ahonnan valószínűleg Henry Barbussal együtt Kisenevbe utazunk.

A kolozsvári és nagyváradai cionista közgyűlés

(Cluj-Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt tizenegy órkor tartotta meg a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportja közgyűlését a Poale Cedek imaházban nagyszámú jelenlevő részvételével. Janovitz Géza megnyitja a közgyűlést és javasolja, hogy ennek levezetésével bízzák meg Boskovits Józsefet, amit a közgyűlés egyhanguan elfogad.

Boskovits elnök néhány szóban rámutat a közgyűlés fontosságára. Sajnálattal állapítja meg, hogy a helyi csoport idősabb tagjai, amióta Glasner Móse elköltözött sorainkból, nem veszik ki kellően részüket a zsidó mozgalomból. Reméli, hogy a helyi csoport reorganizálásával intenzív kapcsolatot lehet majd teremteni az öregek és fiatalok között.

Az asszimiláció ellen

Dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Nemzeti Szövetség diszelnöke, tart ezután beszédet a cionizmus politikai problémáiról.

A Palesztina-kérdésről szólva kifejti, hogy Palesztinában az a magas hivatás vár a zsidóságra, hogy megmutassa az emberiségnek, miként élhet két nép egymás mellett egy országban anélkül, hogy bármelyik is a másik elnyomására törekedne. Ami a belpolitikai problémákat illeti, fontos, hogy az erdélyi zsidóság továbbra is hűségesen kitartson a kisebbségi gondolat mellett. A Szövetség e szemponttól vezéreltetve foglalt állást a Román Zsidók Egyesületének kolozsvári szervezkedése ellen, amely egyesület tudvaleg tagadja a zsidóság kisebbségi mivoltát s ezzel az asszimiláció felé tereli a zsidóságot.

Dr. Fischer Tivadar nagyhatású beszéde után bejelenti az elnök, hogy dr. Fischer József, a Szövetség elnöke Nagyváradra utazott, ahol ugyancsak csoportközgyűlés van és ezért javasolja, hogy beszédének meghallgatására tartsanak egy újabb gyűlést, még pedig a marosvásárhelyi konferencia után. A közgyűlés ilyen értelemben határoz.

A zsidóság egysége

Ezután Székely Béla referált a konferencia

— Nincs kizárva, hogy e látogatással kapcsolatban azt fogják szemrehányani, hogy a francia delegátusok jelenléte a román igazságszolgáltatásra nézve megalázó kontroll jelent és hogy ezek a külföldi intellektuális és írók nem respektálják eléggé országunk nemzeti szuverenitását. Ez a szemrehányás azonban nem állhat meg, mert az ország szuverenitását nem szabad összezavarni egy hatalmi visszavágásokkal. Egy kormány hanyatló presztízse semmit sem alterálja az ország presztízst a világ szeme előtt. Egyébként is ma Európa abba a szerencsés korszakba jutott el, amikor az Erőszak fölötti Igazság arra törekszik, hogy még a nemzetek közötti viszonyokat is szabályozza és egyáltalában nincs azon csodálkozni való, ha humanitárius szempontból az intellektuális elitje az igazság védelmezőjéül szegődik bárhol, ahol látják, hogy az igazságot és a humanizmust letiporják.

Bukarest, nov. 16. Henry Barbusse a fővárosba érkezett. Kiséretében van a Szellemi Munkások nemzetközi szövetségének vezértárháza és egy brüsszeli ügyvéd. Barbusse fogadta az újságírókat és látogatása céljáról azt a nyilatkozatot tette, hogy főképpen Beszarábia helyzetéről akar tájékozódni, mivel a tatarbunari per felkeltette érdeklődését. Ezenkívül érintkezést fog keresni az ország politikai, közgazdasági és pénzügyi köreivel, hogy teljes képet alkothasson magának Románia helyzetéről.

fontosabb célkitűzéseiről:

Rámutatott arra, hogy a konferencia nem csupán egy adminisztratív jellegű, alapszabályszerű intézménye a Szövetségnek, de a népi alapon álló erdélyi zsidóságnak parlamentáris formájú megnyilatkozása.

A hatodik konferencia egyik legfontosabb problémája az a kérdés lesz, hogy vajon nem lenne kívánatos, hogy a szövetség a politikai munkát egy más szervezetre bizza. E felett lehetnek viták, de nem lehet vita abban az egy kérdésben, hogy egy ilyen szerv, akár régi, akár új, csak az lehet, amely a zsidóságnak, mint népi kisebbségnek politikai képviselőjére alakul. Ez a törekvés fog bennünket egyesíteni a bukovinai és beszarábiai zsidósággal, melyek keményen elutasítanak maguktól minden nevében és lényegében is asszimilációs törekvést s ez kapcsol össze majd a regátbeli zsidók nagy részével is, akik éppen a kapcsoltság miatt várja a kisebbségi politika parolját. Ezután a szervezeti és Palesztinamunka kérdéseiről beszélt a hallgatóság általános és élénk helyeslése mellett.

A közgyűlés végén dr. Klein Miksa kért szót, amit azonban az elnök azzal az indoklással tagadott meg, hogy felszólalása nem tartozik a cionista helyi csoport közgyűlésének programjába és arra legfeljebb egy független népgyűlés adhat keretet.

Dr. Weisz Mendel különböző határozati javaslatokat terjeszt elő, így többek között egy chaluca munkaközvetítő felállítására.

Janovitz Géza javasolja, hogy a határozati javaslatokat a legközelebb megtartandó rendkívüli közgyűlésen tárgyalják le.

Ebben az értelemben hozott határozat után a közgyűlés a „Hatikva” hangjai mellett ért véget.

A nagyváradai csoportközgyűlés

Ugyancsak vasárnap délelőtt tartotta meg tisztújító közgyűlését a Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradai helyi csoportja az Apolló mozgósínházban. A központ képviselőjében részt

L. Jun.
teazul 25.

כשר ועק
עדינות
חכמה ופתיחות
עסקאות

bak
az
cia
ildz
imișoara
öttei
mei
cs- és
ei
na-
üz-
tok.

Mosse 1635

zalon,

ék üzlet, Cal.
salóyi M.-u.)
ei telje meg-
e, a külföldi
vel előállított
kalapszalonn.

írasi és
geimet.

logne

üzletben.

Cuza professzor szombaton újra Kolozsvárra jön

A második szamosvölgyi-torné programja

(Daj Dás, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új Somes megyei községeit napok óta plakátokkal árasztják el, amelyeken Cuza professzor arcképe és a horogkereszt alatt felhívás van a román lakossághoz, hogy csatlakozzék a Keresztény Nemzetvédelmi Ligához. Külön falragaszok szólnak a papsághoz, hogy terjesszék a keresztény eszméket, más plakátok pedig a tisztviselőket invitálják a Liga Apararei Nationale Crestina hívei közé. Kinos feltűnést keltett a város háza kapujára is kiragasztottak, amelyet csak intervencióra távolítottak el onnan.

A hatalmas plakátok szerint Cuza professzor a jövő héten újabb propagandaköruttra jön a Szamos völgyébe. Program szerint a Keresztény nemzetvédelmi Liga a következő helyeken szándékozik gyűléseket tartani: szombaton, november 21-én Kolozsváron, vasárnap Csucán és Gyaluban, hétfőn Szamosújváron, kedden Dásen, azután Rettegen és Bethlenben. A gyűlések főszónoka Cuza professzor

lesz, akit a Liga központi bizottságának több vezérégyénisége is elkísér.

Cuza professzor szombaton délelőtt feltizenegy órakor érkezik Kolozsvárra, ahol délután részt vesz a Liga kolozsvári csoportjának zászlószentelési ünnepélyén, azután pedig beszédet mond. Az ünnepségre meghívást kaptak az összes erdélyi antiszemita egyesületek. Ezzel kapcsolatban vasárnap előkészítő gyűlés volt Mócsón, amely minden rendzaváás nélkül folyt le.

Besztercei tudósítók jelenti: Petrinjel román lelkész, aki annak idején nem engedte meg, hogy a Keresztény Nemzetvédelmi Liga zászlóját Cuzaék a görögkatolikus templomban szenteljék fel, újabb tanujelét adta emberies gondolkodásának. Az ujonnan alakult nemzetvédelmi liga csoport elnökévé ugyanis Greab kántor-tanítót választották meg. Petrinjel lelkész megtiltotta Greabnak, hogy a templomban prédikálhasson, amíg az elnökségről le nem mond.

Óriási viharok a középeurópai államokban

Ausztriában és Csehslovákiában jégeső esett. Németországban és Felső-Olaszországban erős havazás van. Svédországban befagyott egy kikötő

(Cluj-Kolozsvár, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Külföldről érkező táviratok szerint, a középeurópai államok legtöbbjében óriási viharok dúlnak és igen sok helyen árvíz fenyeget. Egy bécsi jelentés arról számol be, hogy ott a vasárnapról-hétfőre virradó éjszakán óriási orkán pusztított, amely a sztereókat hőmpolygó árral öntötte el. A mentők hetvenhét esetben vonultak ki. A villany az egész városban elaludt, a színházakban kénytelenek voltak félbeszakítani az előadásokat. Koromsötét éjszaka nehezített az osztrák fővárosra és még reggelfelé is sűrű felhők homályosították el az eget.

Az osztrák vidéki városokból is hatalmas viharokat jelentenek. Grácban három órán át tartó jégeső esett, amely az őszi vetést teljesen elpusztította. A vasúti töltéseket az ár elmosta, úgy, hogy a közlekedés lehetetlenné vált. Sem Marburg, sem Bécs felé nem indítottak tegnap óta vonatot. Linzben ugyancsak heves orkán dult, amely megrongálta a telefonvezetéseket és kétszáz póznát kidöntött helyéből.

Ugyanezen az éjszakán Csehslovákiában is erős esőzés volt és heves szélroham száguldott keresztül az országon. A vihar itt Olmütz környékén keletkezett és észak felé húzódva, Prágán át Egerig száguldott. Számos ház dőlt be, a telefon- és táviróvezetékek használhatatlanná váltak és ugyancsak nagy kár érte a vetést. A kár az eddigi megállapítások szerint meghaladja az ötszáz ezer cseh koronát.

Thomka huszárezredes

provokáltatta a négyévre ítélt Kosztka Istvánt

Ha Kosztka István kiáll párvadalra, a bíróság felfüggeszti szabadlábrahelyezését

(Budapest, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még ez év nyarán történt, hogy Kosztka István budapesti pénzügyi tanácsos agyonlőtte felesége udvarlóját: Valérián ezredest. A bíróság 4 évi fegyházra ítélte Kosztka Istvánt, akit azonban megrendült egészségi állapotára való tekintettel a bíróság szabadlábra helyezte. Kosztka István szabadlábrahelyezése óta a „Szieszta” nevű budapesti szanatóriumban gyógykezelteti magát.

Vasárnap délelőtt a szanatóriumban megjelentek báró Láng Mihály és báró Colas Tibor és megbízójuk: Thomka Zoltán huszárezredes nevében provokálták a betegnek fekvő Kosztka Istvánt. A provokálás azért történt, mert a huszárezredes magára nézve sértőnek találta Kosztka Istvánnak egy megjegyzését, melyet Thomkára, mint bűnpörének egyik tanujára, állítólag egy társaságban tett és mellyel tanuzási szerepét bírálta.

Thomka katonai hatóságához fordult elégtételért. A katonai becsületbíróság úgy döntött, hogy Thomkának provokálnia kell Kosztkát,

ami annál is inkább meglepő, mert a magyar büntetőtörvénykönyv szerint fegyenc — büntetése ideje alatt — semmitéle becsületügy, különösképpen pedig lovagias eljárás alá nem vonható.

A provokálás után Kosztka István a maga részéről gróf Teleki Jánost és Rác Vilmost bizta meg segédjeül. A segédek ezideig még nem nyilatkoztak afelől, hogy elvállalják-e Kosztka megbízatását, mert az a véleményük, hogy Kosztka Thomkával szemben hátrányos helyzetben van, miután gyógykezelés alatt áll és éppen e gyógykezelés címén van szabadlábra helyezve. Amennyiben Kosztka a kihívást mégis elfogadná és kiállana Thomkával megverekedni: a büntetőtörvénykönyvbe ütköző cselekedetet követne el és így nem lehetetlen, hogy a bíróság felfüggesztesse szabadlábrahelyezését.

Valószínű tehát, hogy ezt a lovagias ügyet csak azután fogják elintézni, ha Kosztka kitöltötte büntetését.

vett a gyűlésen dr. Fischer József, a Szövetség elnöke és dr. Marton Ernő.

A gyűlést dr. Markovits Ignác nyitotta meg és beszámolt a csoport múltévi működéséről.

Ezután dr. Fischer József szólalt fel. Meghatott szavakkal emlékezik meg a nagyváradi csoport elhunyt elnökéről, dr. Friedländer Sámuelről, aki hajlott kora ellenére is fiatalos lelkesedéssel vett részt a cionista munkában. Dr. Fischer széles alapon ismerteti az erdélyi zsidó nemzeti mozgalom aktuális problémáit. Rámutat a Palesztina építés gyakorlati feladataira, majd nyomtatékosan hangsúlyozza az intenzív héber nevelő munkának szükségességét. A hallgatóság nagy figyelmű és helyeslése közepette fejt ki, hogy miért van szükség a cionista szervezetre annak ellenére is, hogy ugyszólván az egész világ zsidósága hajlandó támogatni a Palesztina-munkát. Egyedül a cionista szervezet képezi a garanciáját annak, hogy Palesztina valóban a zsidó nép nemzeti otthona lesz. Dr. Fischer ezután a belpolitikai problémák kapcsán kitér az Unionea Evreilor Romani szervezkedésére, amely nyílt meghirdetése egy új asszimilációnak. A hallgatóság zúgó tapsai között jelentette ki, hogy az erdélyi zsidóság teljes erejével küzdeni fog minden asszimilációs törekvés ellen.

A következő szónok dr. Marton Ernő volt, aki az antiszemitizmus lélektani okaival foglalkozott és szemléltető példák kapcsán azt bizonyította, hogy a modern antiszemitizmust nagyrészt az asszimiláció idézte fel. A zsidó kérdés csak akkor lesz megoldva, ha a zsidóság nemcsak a külső galutból szabadult fel, de a belső, a lelki galutból is. Ezt a felszabadító munkát tüzte ki célul a cionista mozgalom, amit Herzl ezekkel a szavakkal fejezett ki: „A cionizmus visszatérés a zsidósághoz még a Zsidóországra való hazatérés előtt.”

Az új tisztikar

A lelkesedéssel fogadott beszéd után dr. Markovits Ignác javaslatot tesz a közgyűlésnek az új tisztikar megválasztása iránt. A közgyűlés egyhangúlag diszelnöknek választotta Nuszbaum Sámuel. Ugyancsak egyhangúlag megválasztották a tisztikar többi tagjait. Elnök: dr. Bárdos Imre. Alelnökök: dr. Váradi Ödön és dr. Markovits Ignác. Ügyvezető elnök: Leitner Zoltán. Választmány: Kovács Gyula dr., Katz Rudolf, dr. Löv Béla, Ziskovits Jenő, dr. Winkler Mór, dr. Weimann Izsó, Rippner Farkas, Stern S. Endre, dr. Kobányi Rezső, dr. Balog Artur, Fándrich Zoltán, dr. Fried János, Goldstein Mór, Schwarz Lajos, Klein Emil, Epstein Samu, dr. Pogány Gyula, Kovács Kálmán állatorvos, Blum Zsigmond, Ardos Frigyes, Fischer Imre dr., Kepes Samu, dr. Berger József, Fischer Jenő, Gergely Herman és minden ifjúsági szervezet egy-egy delegáltja.

A marosvásárhelyi konferencia delegátusává megválasztották: Heilbron Zoltán, dr. Bárdos Imre, Klein Emil, dr. Markovits Ignác, Leitner Zoltán, dr. Löv Béla, Blum Zsigmond, Urán Géza, Grün Ernő, Lampel Ödön, Kohn Gábor, Rác Ilus, Simon Izsó Marosvásárhely, Stern S. Endre, Rippner Farkas, Gottlieb Hermann. Pótdelegátus: Ardos Frigyes.

Keren Kajemet delegátusok lettek: Nuszbaum Sámuel, Altmann Sámuel, Wasserstrom Sándor, Ráth Efraim, Mittelmann Jakab, Juszt Móse, Löv Béla dr., Grün Ernő, Rác Ilus, Altmann Anna, Urán Géza.

Keren Hajjeszód delegátusok lettek: Nuszbaum Sámuel, Leitner Zoltán, dr. Bárdos Imre, Ziskovits Jenő, Gutfried Simon.

A közgyűlésnek dr. Bárdos Imre megválasztott elnök zárszavaival és a Hatikva hangjai mellett igen lelkes hangulatban oszlott szíjjel.

Szíria új főkormányzóját táviratilag Londonba hívták

London, november 16. Az angol kormány ma táviratilag arra kérte Szíria ujonnan kinevezett francia főkormányzóját, Henry de Jouvenel szenátort, a „Matin” volt főszerkesztőjét, hogy új hivatalának elfoglalása előtt fáradjon át Londonba, hogy ott Chamberlain külügyminiszterrel és Amery gyarmattügyi miniszterrel a szíriai felkelések által a palesztinai határon előállott helyzetről, valamint ugyanezeknek a felkeléseknek a francia és az angol mandátum-politikára gyakorolt hatásáról tanácskozzék. Az „Exelsior” értesülése szerint Jouvenel főkormányzó a meghívásnak a legrovidebb időn belül eleget fog tenni.

Zsufolásig me mos feszültség fo közönség előtt ta sát Adyról Hatva költő barátja, m tikusa. Amit elm különös, a művés mutató élet. Es tor-fénnyé sűrűs zseni lelkébe, hi is megható és m tott bele. Hatva a tulzott szubjek méül és nem gar mert szubjektivit valósága szűrődő től és sugaraktól minden belemag hogy Hatvány n ie több a kegyel feltétlen tömjenez igazmondás is a fakadt, melyet H igen kevesen gy. Szinte regénysze adás Ady Endre den akadémikus egy mozifilmen, vany előadása ny alatti Magyarorsz Kufár kiadó, k tárult élénk, mel labilis költőt ide végső felbomlás nen elég élete.

Hatvány sok dott el Adyról, megcsufolva, szir töt. Betegesen h és alázatos s egy szívű. Mintegy ahogyan maga H Megértéséhez leg vetkezzük magu szokványos erkő deme éppen az kenységével meg ségét és bár szá érte őt Ady rész lette és kenyérre táplálta őt élete

Zsidó rajongó Hatvány Lajos holott neveltet állása épen az hogy állítsák. A a magasabbrend költő mellé ren temperamentum hogy a genialit sem ér, vagyis összetéve: alkot másulvevő kong mezést elfogadju — úgy Hatva primár értékű v ma, amikor a re szelleme másfél kal igyekszik di nagyságát.

A viharos te Hatvány egy ig fel, mely minde ságával, ostorozó ségével. Csongr igazoló szolnoki ban és fulminán reakció, mely s áldozatkészségv ságot ébredő ka Konkluzióval n hogy amit m hatott s minden zönség szünni n fakadó tapsait.

Szövő

Hatvany Lajos előadása Adyról

Zsufolásig megtelt teremben, szinte a villamos feszültség forrásával telített érdeklődésű közönség előtt tartotta meg szombaton előadását Adyról Hatvany Lajos, az elhunyt nagy költő barátja, mecénása és leghivatottabb kritikus. Amit elmondott: élmény volt, foiró, különös, a művészet legbensőbb rejtelmét megmutató élet. És egyben analízis, mely reflektor-fénnyé sűrűsödött az előadó ajkain és a zseni lelkébe, hiúságaiba, még gonoszágaiban is meghatározó és megragadó erejű titkaiba világított bele. Hatvany előadása nem volt mentes a túlzott szubjektivitástól. Ezt azonban érdeműl és nem gáncsúl említjük fel. Erdeműl, mert szubjektivitásán keresztül szinte a Ma valósága szűrődött át, még frissen a könnyektől és sugarkától, még minden csináltság és minden belemagyarázás nélkül. Kétségtelen, hogy Hatvany néha kegyetlen leleplezéseiben is több a kegyelet Adyval szemben, mint a feltétlen tömjénezők tirádaiban, mert ez a komor igazmondás is abból a végtelen nagy szeretetből fakadt, melyet Hatvanyt kívül — életében — igen kevesen gyakoroltak a költővel szemben. Szinte regényszerű felvázolása volt ez az előadás Ady Endre izzó életének, távoleső minden akadémiakusságtól és nagyképűségtől. Mint egy mozifilm, úgy pergett le előttünk Hatvany előadása nyomán a háborúelőtti és háborúalatti Magyarország irodalmi dzsungelének élete. Kufár kiadók, kufár szerkesztők handabandája tárult elénk, melynek káosza a jellemileg kissé labilis költőt ide-oda dobálta, hogy végül is a végső felbomlás örvényében süllyedjen el elevenen elégtelen élete.

Hatvany sok olyan érdekes epizódot mondott el Adyról, melyek minden részletet leírás megosztolva, szinte pontosan jellemzik a költőt. Betegesen hiu volt, izgága, hűtlen, gögös és alázatos s egyben végtelen jószág, áradó szívű. Mintegy természeti csoda volt, vagy ahogyan maga Hatvany mondja róla: *elem*. Megértéséhez legelső szükségesség az, hogy levetkezzük magunkról a polgári korlátok, a szokványos erkölcsök előítéleteit. Hatvany érdeme éppen az volt, hogy zsidó fájának érzékenységével megtudta érezni Ady rendkívüliségét és bár számtalan bántódás, igaztalanság érte őt Ady részéről, mindvégig kitartott mellette és kenyérrel: a siker és pénz elixirjével táplálta őt élete kihunyásáig.

Zsidó rajongás és zsidó tragikum volt a Hatvany Lajosé, mellyel Ady mellé állott, holott neveltetése, hagyományai, társadalmi állása éppen az ellenkező oldalra kellett volna, hogy állítsák. Am nemes fanatizmusa, faji daca, a magasabbrendűség iránti örök nosztalgija a költő mellé rendelték, akivel szempontokban, temperamentumban rokon volt. Goethe mondja, hogy a genialitás, kongenialitás nélkül semmit sem ér, vagyis a zseni két motívumból van összetétel: alkotóerőből és az alkotóerőt tudomásulvevő kongenialitástól. Ha a goethei értelmezést elfogadjuk — és ezt el kell fogadnunk — úgy Hatvany jelentősége Ady mellett primár értékű volt és primár értékű különösen ma, amikor a reakció egyfelől, az üzletesség szelleme másfelől idegen és hazug motívumokkal igyekszik diszkreditálni a költő halhatatlan nagyságát.

A viharos tetszéssel fogadott előadás után Hatvany egy igen érdekes vallomását olvasta fel, mely mindenkit megragadott keserű lyraságával, ostorozó nyíltságával, becsületes merész-ségével. Congráddal és Csongrád gyilkosságát igazoló szolnoki ítélettel foglalkozott előadásában és fulmináns szavakkal ostorozta a magyar reakciót, mely a magyar kultúrát kiépítő, az áldozatkészségével városokat építő kulturzsídóságot ébredő kancsukák áldozataivá dobta oda. Konkluzióval nem értünk egyet, de elismerjük, hogy amit mondott, az az igazság erejével hatott s minden tekintetben kiérdemelte a közönség szünni nem akaró, elismerő, szeretettől fakadó tapsait. (s. l.)

Polgári bíróság elé utalták a Rákosi-ügyet Valamennyi vádlott letartóztatásban marad

(Budapest, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Rákosi-perben a statáriális bíróság szombat éjszaka és vasárnap egész nap tárgyalt. Szombaton még Rákosi folytatta vallomását és minthogy az elnök részéről felhatalmazást kapott az utolsó szó jogára, hatalmas védőbeszédet akart tartani, amelynek folyamán főleg a szovjet-rendszert szándékozott dicsőíteni. Az elnök figyelmeztette, hogy propagandisztikus védőbeszédet nem mondhat, de miután Rákosi tovább is ebben a hangnemben folytatta, a bíróság végül is kénytelen volt megvonni tőle a szót.

Weinberger Zoltán vitatkozni kezdett az ügyessel és szemére vetette, hogy míg más államokban a kommunisták szólásszabadsága biztosítva van, addig Magyarországon az ügyesség torkukra fojtja a szót. Beszéde végén őszinte hangon mon-

dotta, hogy a mai társadalom bünei tették kommunistává és büszkén várja akár halálos ítéletét is. Gögös Ignác, Eöri és Haman Kató röviden beszéltek.

Vasárnap a bíróság határozathozatalra vonult vissza, amelyen elsősorban azt vitatta meg, vajjon illetékes-e arra, hogy ebben a perben ítéletet mondjon. Több, mint tíz órában keresztül folyt ekörül a vita, végül is úgy döntöttek, hogy helyt adnak a védők előterjesztésének és az ügyet polgári bíróság elé utalják.

Amikor az elnök a határozatot kihirdette, a vádlottakon láthatólag nagy megkönnyebbülés vett erőt. A kommunista-per többi harminckét vádlottja szintén rendes bíróság elé került. A második tárgyalásig valamennyi vádlott fogva marad.

Román, cseh, lengyel és jugoszláv katonai blokk alakulásáról tárgyalnak

Bucuresti-Bukarest, november 16. Vasárnap délután a cseh, lengyel és jugoszláv katonai missziók értekezletet tartottak a román hadsereg képviselőjének bevonásával. Hír szerint egy katonai blokk alakítását beszélték meg, amelyben résztvenne a kisantant államain kívül Lengyelország is. Azután az idegen katonai missziók kirándulást tettek a Prahova-völgyében.

Vásárhely készül a cionista konferenciára

(Targumures-Marosvásárhely, november 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Marosvásárhelynek ma két főszencziója van: a Mittelmann-ügy és az országos zionista konferencia. A szerencsétlen Mittelmann ügye most egyelőre lekerül a közérdeklődés napirendjéről, amíg a bíróság meg nem hozza sorsdöntő határozatát és így ma az egész várost a cionista konferencia előkészítése foglalkoztatja. Vanak, akik bizonyos egzotikus ízt éreznek arra a gondolatra, hogy az egykori asszimiláció talán legérettebb fészékében vasárnap nemzeti alapon álló zsidók százai fognak találkozni Erdély minden részéből. Mások a tétova szemlélő kíváncsiságával figyelik azt a lelkes csoportot, a harmadik tábor, amely naphosszat jön-megy, tárgyal, tanácskozik, intézkedik, rendez, sűrű forog, egyszóval dolgozik.

A lázas tevékenységnek esernyi szála dr. Engelberg Desső sómárparancsnok kezében fut össze. Ő áll a konferenciát előkészítő apparátus kormánykerekénél. Az ő szavára indul el a város minden irányában egész sereg ember a legkülönbözőbb megbízásokkal. Egyedül persze nehéz lenne megőrizni a munka rendszerességét. Már pedig a vásárhelyiek olyan keretet akarnak adni a hatodik országos zionista konferenciának, amely tulsz az összes eddigi konferenciák impozáns külsőségein. Ebben nagy segítségére van egy öttagú vezérkar, amely pontosan feleltette a maga munkáját, mint hadműveletek esetében szokott történni. A propagandát külön bizottság végzi Wolster Kálmánnal, a helyi csoport köztisztviselőjével az elnöknek az élén. A delegátusok elszállásolásánál Vass Albert gondoskodik megfelelő bizottság útján. Magának a konferenciának a megrendezése az ifjúság kezében van, amelyet Hirsch Simon, a Barisszia rós-risonja irányít, míg a házagptól tág hatáskörű vegyesbizottság dr. Bretter Rudolf vezetésével működik. És végül az egész mechanizmus spiritus rectora, dr. Erdélyi Emil, aki lankadatlan agilitással mindenütt dolgozik, ahol különleges feladatokat, kényes természetű kérdéseket és bármilyen nehézségeket kell megoldani.

Minden munka a Kulturpalotában központosul. Három ragyogó terem, pazarnak ígérkező díszítés Itt lesz a konferencia megnyitó ülése, a plenáris ülések, valamint a delegátusok tiszteletére készülő nagy ismerkedési kulturstély. A kulturpalota nagytermében lesznek a tanácskozások, a tükörteremben tanácsulatság lesz az ismerkedési estély után, a kisteremben pedig a Debóra négyzet tagjai által gyűjtött és vezetett pompás balfé áll majd a delegátusok rendelkezésére. Ezzel az Erdélyben páratlan helyiséggel a konferencia impozáns befolyása biztosítva van. A különböző bizottsági ülésekre és a mellékkonferenciákra a zsidó iskola vezetősége ajánlotta fel a maga teremt. Jelenleg az előkészületek keresztmetszete körül-

belül a következő: a Debóra zsidó négyzet hálgyei lakásról gondoskodnak a delegátusok számára. Nincs olyan zsidó ház Vásárhelyen, amely nem szívesen látna vendégül egy-két delegátust. De a szükséges lakások már majdnem megvannak. Az ezekről készített jegyzék alapján a Barisszia, az Aviva és a sómérscapatok tagjai fogják az érkező delegátusokat a kiutalt lakásra elvezetni. Ugyan-ezek a testületek végzik a delegátusok fogadtatását is a pályaudvaron, valamint az ismerkedési estély és más rendezvények előkészületeit is. A propaganda-bizottság már megkezdte a konferencia vendégeinek meghívását. Képviseletet fogják magukat a helyi katonai és polgári hatóságok, valamint a zsidóság összes rétegei.

A külső rendezvények közül ki kell emelnünk a tervbevevett nagy kulturstélyt, amely egyuttal a delegátusok ismerkedési estélye is lesz. Az estélyt, amely november 23-án, hétfőn este kilenc órakor lesz a kulturpalota nagytermében, a Zsidó Nemzeti Szövetség helyicsoportjának keretébe tartozó összes testületek rendezik. A műsor gazdag és értékes, egyes számai valóságos művészi eseménynek ígérkeznek. Prológót fog mondani Giszkalay János, míg az ünnepi beszédet dr. Marton Ernő tartja. A két szám között P. Metz Piroška zenetanárnő orgonajátéka fogja elismerésre ragadtatni a közönséget. Az ünnepi beszéd után Kovács Erzsébet éneklő Liszt: *Ha álom, mely című dalát és Puccini: Pillangó hiszasszony-áriáját* P. Metz Piroška zongorakísérettel. Becker Miklós Giszkalay-verseket fog szavalni. Sámuel Ilonka, a bécsi zeneakadémia művésztője önálló zongoraszámmal szerepel. Az estély legkedvesebb és leghatásosabb számának ígérkezik a gyermekballet amelyben Ábrahám Annus, Ferencz Manci, Fritsch Böske, Moskovits Hilda, Moskovits Ilonka, Moskovits Irén, Rosenblum Ilonka, Rubin Lenke, Slomovits Gizi, Schwartz Annus, Tibanyi Rózsi és Vass Baba fognak résztvenni Radnainé Fénye. Janka művészi betanításával. Befejezésül P. Metz Piroška orgonán eljátsza a Hatikvát. Konferencián fog Jámor Ferenc.

Az előjelek szerint az ez estély méltó módon fogja emelni a konferencia külső színezetét, amely impozáns lesz, nagyszabású, me felelő eredményként annak a gondos és nagyvonalu munkának, amelyet a rendezőség minden tagja örömmel és legjobb tudása szerint fejt ki.

Szövőgyárak figyelmébe! Festünk bármilyen gyapju, műselyem és pamut fonalat, színtartóan, bármilyen színre. **Kristály** kélmefestő vegytisztító és gőzmosógyár. Telefon Cluj. 500

— **Rakovszky magyar belügyminiszter a magyar nemzetgyűlés mandátumának meghosszabbításáról.** Budapestről jelentik: Az egyik budapesti lap munkatársa kérdést intézett a magyar nemzetgyűlés mandátumának meghosszabbítására vonatkozólag. Rakovszky kijelentette, hogy a mandátum meghosszabbításának ügye még mindig elintézetlen kérdés.

— **A Banca Agrara 140 milliós kártérítési pere a törvényszéken.** Mára tüzte ki a kolozsvári törvényszék a Banca Agrara 140 milliós kártérítési perét az állam ellen. A kártérítési per, mint arról már beszámoltunk, abból a koncesszióból támadt, melyet a kincstár az agrár-reformmal kapcsolatosan adott a banknak és amelyet később visszavont. A törvényszék az ügy tárgyalását bizonytalan időre halasztotta.

— **Kivánják a magyar hadikölcsön valorizációját.** Budapestről jelentik: A magyar hadikölcsön valorizációja érdekében Telegdy János, Kállay István és Dréher Imre, aki a javaslat előadója is, mozgalmat indítottak a hadikölcsön valorizációja érdekében.

— **Ujabb sportbotrány Bukarestben.** Bukarestből jelentik: Tegnap délután a bukaresti sporttelepen ismét botrány tört ki. Ezúttal a Coltea-Makkabea-meccsen. Ugyanis egyik kiállított Coltea-játékos felment a tribünre, ahol a Makkabea hívei megtámadták. A másik csapat publikuma nem nézte tétlenül a játékos inzultálását, védelmére siettek és így nagy botrány tört ki. A közbelépett rendőrség megakadályozta a botrány elfajulását.

— **December 1-ig nem engedélyeznek jótékonycélú gyűjtéseket.** Bukarestből jelentik: A közegészségügyi minisztérium elhatározta, hogy december 1-ig nem engedélyez semmilyen jótékonycélú gyűjtést. December elsejére az erdélyi Astra kultúregyesület kapott engedélyt, hogy az egész ország területén gyűjtést rendezzen.

— **Nagy pompával temették el Ghica hercegnőt.** Nagváradról jelentik: A tragikus sorsú Ghica hercegnő temetése vasárnap délelőtt történt meg a biharmegyei Bályokon. Vasárnap délelőtt különvonaton érkeztek Bályokra Horváth Endre görögkeleti esperes és a román társadalmi élet előkelőségei. A temetési szertartás 10 órakor vette kezdetét a kastély parkjában, egy görögkeleti kápolna mellett. A hercegnőt nagy közönség kísérte utolsó útjára.

— **Vakmerő rablógyilkosság Marosillyén.** Déváról jelentik: Néhány nappal ezelőtt borzalmas rablógyilkosságot követtek el mindeddig ismeretlen tettesek a hunyadmegyei Marosillye községben. Özv. Olariu Jánosné gazdag özvegyasszony, ki elhunyt urának bájtyával és nyolcoéves fiával lakott együtt, éjféltáján kopogtatást hallott. Mikor az ablakot kinyitotta, egy bunkóval fejbe-sújtották úgy, hogy eszméletlenül összeesett. Ezután a tettesek az ablakon keresztül behatoltak a lakásba s az asszonyt és sógorát több késszúrással megölték. A gyermek az ágy alá rejtözve nézte a borzalmas jelenetet. A tettesek nem találva a fiút, abban a hitben, hogy ez a rendőrségre futott, abbahagyták a fosztogatást és elmenekültek. A nyomozás folyik.

— **Revolverlövés a szamosvölgyi vonaton.** Életveszélyes kalandban volt része a minap Rosman Lipót nagyközlödi szeszgyárosnak. Több ismerősének társaságában a szamosvölgyi vonaton hazafelé igyekezett Zsibórról, ahol üzleti ügyekben járt. A beszélgető társaságot hirtelen revolverdörrenés riasztotta meg és ugyanabban a pillanatban egy golyó süvített el a szeszgyáros füle mellett és Rosmann Lipót egy önkéntelen mozdulattal a biztos haláltól menekült meg. A golyó a szemközti fülkéből jött, de átfuródott a harmadik szakasz falán is, amíg valahol megakadt. Nemsokára egy százados állított be halotthalvány arccal a megriadt társasághoz és bocsanatkérések között elmondotta, hogy unalmában a revolverével játszott, amelyről azt hitte, hogy nincs megtöltve s a legnagyobb rémületére a fegyver váratlanul elsült a kezében. Szerencsére azonban, a revolvergolyó senkiben sem tett kárt.

— **Ismét kigyuladt egy petróleum szonda.** Bukarestből jelentik: A Moreni Strichof petróleumtelepen ismét kigyuladt egy szonda, ezúttal az IRDP 21. számú szondája. A tűz ártérjett néhány szomszédos kitermelt szondára is. A kár meghaladja a 3 millió lejt.

— **Mégis emelni fogják Kolozsváron a világítógáz árát.** A kolozsvári gázgyár igazgatósága ellen, mint ismeretes, a város bűnvádi feljelentésre készül különböző visszaélések miatt. Ezzel egyidejűleg a gázgyár ismételten kérte a világítógáz árának tíz lejről 13 lejre való felemelését. Ma délután Jumote bukaresti belga konzul, a Lemaitre-művek igazgatója, melyek érdekelve vannak a gázgyárnál, interveniált Carpinisan városi főjegyzőnél a gázárak felemelése érdekében, amit a városi tanács egyszer már megszavazott, de a határozatot a közigazgatási bizottság elutasította. Jumote előadta, hogy az áremelés azért szükséges, mert másképpen a gyár képtelen megfelelő vegyi összetételű, kénmentes világítógázt produkálni. Carpinisan főjegyző megígérte, hogy a kérdés szakértői megvizsgálására bizottságot fog delegálni a város. A bizottság tagjai dr. Blankenberg Nándor iparfelügyelő, Ciortea főmérnök és Moga tanácsos lesznek. Ha ez a bizottság azt fogja megállapítani, hogy a gázgyárak még lehet szanálni, a város belemege az áremelésbe.

— **Meg van maga örülve?** Besztercéről jelentik: A brassói V. hadtest hadbírósa Miromnescu tábornok elnöklete alatt az elmúlt héten tárgyalta Stamiade beszercei ezredorvos pörét. Stamiade ezredorvos ellen az volt a vád, hogy Cihosi tábornok egyik parancsára táviratilag így válaszolt: „Meg van maga örülve?” Paenaru hadbírósa ügyész a vádlott elítélését kérte, de Olteanu védő felszólalása után a tárgyalást az iratok beszerzéséig elnapolták.

— **Kormányellenes magatartásért kéri a fogarasmegyei prefektus elmozdítását.** Bukarestből jelentik: Egy fogarasmegyei lelkesült küldöttség, Popa Liseanu liberális képviselő vezetésével ma kihallgatáson jelenik meg Bratianu Jonal miniszterelnöknel és kéri fogják Radovici fogarasmegyei prefektusnak elmozdítását. Kérésüket azzal indokolják, hogy önkényes intézkedéseivel Radovici kormányellenes propagandát szit, amelynyiben az elégedetlenségek száma Fogarason napról-napra szaporodik.

— **Figyelembe kell venni az érettségi vizsgálaton elbukott katonai halasztási kérvényét.** Bukarestből jelentik: A hadügyminisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a hadkiegészítők december 1-éig felvehetik az érettségi vizsgálaton elbukott diákok katonai szolgálat-halasztását kérvényező beadványaikat.

— **Zsidó ifjusági konferencia Petrozsényben.** Petrozsényből jelentik: A petrozsényi adon Barisszia két éves fennállásának ünnepélyén körzeti kongresszust rendezett, melyen a jubilálás együletesen kívül Szászváros, Déva, Hátszeg, Vajdahunyad és Alba-Iulia Barisszia, ill. Aviva csoportjai képviselték magukat. A november 15-én megtartott impozáns összejövetelen többek között a marosvásárhelyi cionista kongresszusra való előkészületeket beszélte meg az ifjuság.

— **A nagyváradi Téhélet Lavan ifjusági egyesület bemutató előadása.** Nagyváradról jelentik: Egy új zsidó ifjusági egyesület tartotta meg vasárnap délután bemutató előadását a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok kistermében. Az új egyesület neve „Téhélet Lavan” (kék-fehér) és célja a zsidó ifjuságnak cionista szellemében való nevelése. A bemutató előadás a legbiztosabb reménység az egyesület jövő működésére. Gottfried Zsuzsa finoman előadott megnyitó beszédében az egyesület céljait ismertette. Beck Olga a második templom lerombolásáról tartott alapos felkészültségű történelmi előadást. Rosenbluth Aliz kellemes hangon énekelt héber dalokat. Rácz Böske irodalmi értékű előadásában ismertette azt a lelki processzust, amely benne a cionizmus gondolatát megérlette. Beck Olga Bialiknak „A Madárhoz” című versét szavalta csengő héber nyelven. Ruth Klára két szép versét olvasta fel. Székely Lili és Spitz Kató kedvesen adták elő Kovács Lászlónak egy szellemes jelenetét. Ezután mint vendég dr. Marton Ernő szólalt fel, aki az ifjuság hivatásáról beszélt. Gottfried Zsuzsa bájos zsidó dalai fejezték be a mindvégig értékes és gazdag műsort.

* Értésitem t. megrendelőmet, hogy az özv. dr. Blumenfeldné és Glancz Szidi gyermekdivat-szalonnából kiléptem és ezután lakásomon, ahol szalonomat vezetem, Str. Corches (Vár-utca) 2. sz. alatt állok t. megrendelőim rendelkezésére. Szíves pártfogást kér Glancz Szidi.

— **Eljegyzés.** Stern Ferenc és Weisz Sárika Székelyhidről jegyesek.

Salamon Rézike Lapusel (Hagymásalapos) és Grünfeld Jenő Satu-Mare jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Weisz Helén urleányt Cluj, eljegyezte Basch Samu Dejről. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Mikor a liberális párt jótékony.** Déváról jelentik: A „Creditul Industrial” 1,000,000 lejt utalt ki a dévai „Decebal” liberális bank részére azzal, hogy ez összegből kiskamatu kölcsönökkel segítse a román nemzetiségű kisiparosokat és kereskedőket. A dévai bank azonban a kölcsön viszonzásaképpen, kötelezi mindazokat, kik szorultságukban a jogos segítségért fordulnak, hogy belépjenek a liberális pártba. A jogtalan intézkedés az egész megyében nagy mebotránkozást szült.

— **Százhusz árvagyermek felruházása.** A kolozsvári zsidó árvagondozó vasárnap délután százhusz szegény árvagyermek részére osztott ki ruhaneműket. Valóban felemelő látvány volt, amint a szegény árvák, felekezetre való tekintet nélkül, sorban egymás után vonultak a kiosztást végző bizottság elé, hogy átvegyék a számukra ajándékozott különböző ruhaneműket. A kiosztásnál a zsidó nőegylet több tagján kívül dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Nemzeti Szövetség díszelnöke és Glasner Akiba főrabbi, valamint még számosan voltak jelen. Az árvák ez alkalomból kisebb ünnepséget rendeztek, amelyen énekeltek, szavatokkal és táncokkal szerepeltek.

— **Halálozás.** Nagy részvét mellett helyezték vasárnap délután Déjen örök nyugalomra özv. Schau Samu-ét. A 78 éves korában elhunyt matrózában Székely Béla nagyanyját gyászolja.

— **Nagy kémkedési pert tárgyal a kiseneyi hadbírósa.** Bukarestből jelentik: A kiseneyi hadbírósa újabb nagyarányú kémkedési pert tárgyal, amelynek fővádlottjai: Gavrilenco kapitány, Guk tornatanár és Drakovszky hadnagy. A mai tárgyaláson a vádlottak előadták, hogy éjjelenként átmentek Oroszországba és ott leadták a Romániában összegyűjtött katonai és más természetű adatokat. A tárgyalás folyik.

* A kolozsi sósfürdő vállalatához társ vagy albérlő kerestetik. Felvilágosítást nyújt a Fürdőigazgatóság Kolozs.

* Léb Teréz bécsi utjáról hazaérkezve, női divatszalonját Széchenyi-tér 36. alatt, I. emeleten, Weinstein Etelkával társulva, e hó 15-én megnyitja.

* Hercules Babyház ezúton értesíti a n. é. vevőközönséget, hogy raktárát a már eddig is közzismert baby-árakon kívül: női, férfi és gyermek kötöttárukkal, harisnyával, szalag, csipke, divatgombok és mindenféle rövidáruval dusan felszerelte és azokat feltűnően olcsón árusítja a Wesselényi M.-u. 12. sz. alatti üzletében.

* Biztosítsuk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél. Képviselet az ország minden helységében.

* Purgó az egyetlen biztos hashajtó. 1

Róth

cipésznel
Szép-u. 2.
szám alatt
készülnek
a legújabb
divatu

cipő-

különlegességek.

Nagy harisnyavásár
melyen leszállított árakkal

Kötött harisnya, minden színben..... Lei 25
Flóhr harisnya, minden színben..... Lei 58
Muszlin harisnya, divatszínben..... Lei 69
Cérna muszlin, minden színben..... Lei 98
Selyemfátyol harisnya, minden színben, Lei 125

BLATT -- Főttér 13. szám

Divatkezdőkben és kötöttáruokban óriási választék.

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztított.

Zongorák gyári lerakata, gyári árban részlete is. **Sternberg,** — Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand

butort, zongorát
Marosvásárhelyre **SZÉKELY ÉS RÉTI**
MAGYARORSZÁGI BUTORTYÁR RÉSZV. TÁRS. Butortermék, csatlakozók, tartozékokat legelőcsöbbsen itt szerkezhetik be

Bőrkeptató
feltűnés nélkül használható a dr. Biró-féle Gyopár-készítmények hófehérré teszik a fákó, sárga, vagy la-na arcot, a szeplőt, májfoltot gyökeresen elmulasztják. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában.

10.000

vevő októberben győződött meg, hogy a **szövetek, vásznak, selymek** még a gyári árnál is sokkal olcsóbbak

Heller, Weisz & Mojnár

hatóságilag engedélyezett

végeladásán.

Cluj (Kolozsvár) C. Reg. Ferdinand 6.

Süssen most vásárolni, míg a készlet tart!

Valódi angol szövőkülönlegességek raktáron
A. KLEPNER London angol és francia uri szabó-
bég, Cluj, Calea Victoriei 2. sz. (volt Eisen-
städter-szucsuzlet)

Zsák Mindenemű célokra legelőnyösábsben beszerezhető
Ponyva **Albala Izé** Timisoara
Piata Traian No 10

KÖZGAZDASÁG

Megint csökkent a bankjegyforgalom. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala utolsó jelentése szerint a bank forgalma 250 millió lejjelel csökkent. Az „Argus” éles kritika tárgyává teszi ezen csökkenést, amely a gazdasági élet rovására megy.

Jugoszláv-lengyel-cseh butortyárok kartellje. Prágából jelentik: A Mundus Thonet bécsi cég irányítása mellett a közép-európai hajlított butortyárok között már hosszabb idő óta tárgyalások folynak az exportfeltételek egységes szabályozása érdekében. A cseh, jugoszláv és lengyel hajlított butortyárok között ugyanis a külföldi piacokon annyira éles a verseny, hogy az eladási árakat az előállítási költségeknél nyomták le. Ez az egészségtelen áralakulás egyre súlyosabb helyzetbe hozta a vállalatokat, amelyek most exportkartell létrehozását és közös feltételek mellett értékesítik külföldön készítményeiket. A magyarországi hajlított butortyárok azonban nem vonták bele a kartellárgyalásokba, sőt értesülésünk szerint a magyar Mundus sem tartozik bele a kartellbe, mert a magyar gyárak nem exportálnak számbavehető mennyiséget.

Kereskedő Tanács alakult Brádon. Brádról jelentik: A brádi kereskedők a napokban alakították meg a Sfatul Negustoresc helyi csoportját. Az új kereskedő-egyesület Cucean Juon elnöke alatt már meg is kezdte működését.

Kétmillió dollár a Baldwin-ház követele. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium kommunikét adott ki a sajtónak, melyben hivatalosan megerősíti a Baldwin-házzal való meg egyezéstről szóló híreket. Az egyezmény kétmillió dollár összegre vonatkozik, 5 évi törlesztéssel és 7 százalékos kamat beszámításával.

Kereskedőbankot alapítanak Déván. Déváról jelentik: Nemrégiben közöltük, hogy a dévai Sfatul Negustoresc kebelében főleg a román tagok között súlyos ellentétek merültek fel, amelyek hatása alatt Kohn Ferenc elnök, aki több éven át volt a Kereskedő Tanács vezetője, beadta lemondását, amelyet azonban a kereskedők tekintélyes része nem fogadott el. Hosszas tárgyalások után az összes ellentéteket sikerült áthidalni. A reorganizált Kereskedő Tanács a lelépő elnököt tiszteletbeli elnökké választotta, míg az ügyvezető elnökséggel Cicei Romulus bankigazgatót bízta meg. Itt említjük meg, hogy a dévai kereskedők december elején közgyűlést tartanak, amelynek egyetlen tárgya a kereskedőbank megalakítása.

Akció az energiatörvény életbeléptetése érdekében. A nagyiparosok és munkaadók kolozsvári csoportja koroltve a kereskedelmi és iparkamarával, az energia-igazgatóság egyik legutóbbi rendelkezése folytán akciót indít az energiatörvény végrehajtási utasítása kérdésében. Ismeretes ugyanis, hogy a végrehajtási utasítás még mindig tárgyalás anyagát képezi és több erre vonatkozó, egymással ellentétes javaslat forog közközben. Az energia-igazgatóság ezt a kérdést még mindig nem tisztázta, sőt most olyan elvi határozatot hozott, amely arra enged következtetni, hogy az energiatörvény rendelkezései már életbe is léptek, miáltal egyes hatóságok tévesen magyarázzák az eddigi energia rendelkezéseket.

Árverés a vámnál. A kolozsvári vámhivatal december 1-ére több árucikkre árverést tűzött ki. Az árverés anyaga és feltételei a kereskedelmi kamaránál és a vámhivatalnál tudhatók meg.

Vegyigyárak mammut-trösztje Németországban. Berlinből jelentik: Az első nagy vegyi ipari tröszt Németországban a napokban alakult meg. A frankfurti Farbenindustrie Aktien-Gesellschaft hat nagy ipartelepelt olvaszt egybe a magánmonopóliumnak teljesebb kifejlesztésére. Háromnegyedmilliárd aranykorona értéket képviselnek az egyesült vegyigyárak, amelyek most a tömeggyártás olcsóbbátételére koncentráció terére léptek. A

hat nagy vállalat egyesülése lehetővé teszi majd, hogy egyes üzemeket, amelyek teljesen kihasználva nem voltak, bezárhassanak és a tömeggyártás léphet majd a szétforgácsolt termelés helyébe.

Javul a csehszlovák ipar. Prágából jelentik: A csehszlovák kereskedelmi minisztérium egyik legutóbbi kimutatása szerint az ipar helyzete állandóan javul. Egyes iparágak a háboru előtti kapacitások 30 százalékát is elérték. A vas- és gépipar termékeinek Angliába való kivitele megkezdődött, a csehszlovák ipar továbbá 2 évre garantált szállításokat kapott Indiába.

TŐZSDE

November 14-én

A lej: Zürichben 240 00, Párisban 11-60, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. Élénk forgalom mellett. Lanyha volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30-35—30-50, Prága 6-40—6-40, Budapest 327—329, Páris 8-75—8-85, Zürich 41-60—41-75, Newyork 215-00—216-00, London 1046—1049, Milánó 8-65—8-85.

Zürich. Zárlat: Berlin 123-50, Amsterdam 208-85, Newyork 518-75, London 2514-00, Páris 2085-00, Milánó 2080-00, Prága 1537-50, Budapest 72-70, Belgrád 920-00, Bukarest 240-00—240-00, Varsó 81-00, Bécs 73-07.

Bukarest. Devizák: Páris 8-75, Berlin —, London 1048, Newyork 215-00, Milánó 8-75, Zürich 41-75, Bécs 30-50, Prága 6-40,

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, német márka 51-00, leva 1-50, török lira 122, font sterling 1038, francia frank 8-85, svájci frank 41-00, olasz lira 8-58, drachma 2-90, dinár 370, dollár 213-00, lengyel forint 34-00, osztrák schilling 30-50, magyar korona 30-00, cseh korona 6-29, belga frank 9-40, holland forint —.

SPORT

A bajnokság nyolcadik fordulója

A Haggibbor eldöntetlenül végzett a CFR-el. Az U formajavulása. A KAC pontvesztése a Husosokkal szemben

A bajnokság nyolcadik fordulója nagy meglepetéssel szolgált: A bajnokság élén haladó Haggibbor eldöntetlenül végzett a nagy fejlődésen átment vasutasokkal. A mérkőzés maga bővelkedett unalmas és kevésbé nívós momentumokban, mindenesetre értékes tanulságot szolgáltatott a Haggibbornak. Az ujjofside szabályok a szemnek tetszetős skót stílus, a lapos kombinációkra és rövid passzokra felépített futballjátéknak szomorú végét jelenti és azok a csapatok, amelyek nem visznek játékukba kellő lendületet és kellő gyorsaságot, feltétlenül inferiorus ellenfelei lesznek egy technikailag kevésbé képzett, de lélekkel, erélyesen dolgozó és szorgalmasan labdára startoló együttesel szemben. A Haggibbor vezetőpozícióját kétségtelenül technikai felkészültségének köszönheti. Mig azonban a többi cluj egylet — így első sorban a Victoria és CFR — figyelmes tanítványai az új szabályok követelte taktika utmutatásainak, addig a Haggibbor még mindig a már elavultnak mondható játékmóddal szemben nem lehet eredményes. Az említett körülmények következtében az érdektelen mérkőzés végén egy magáról megfélekedett CFR játékos gondoskodott csattanóról, aki Fahn és Braun Haggibbor játékosokat minden látható ok nélkül súlyosan inzultálta. A renitens játékost a bíró kiállította, a fegyelmi bizottság pedig bizonyára példásan szigorú ítélettel elejét fogja venni ilyen eléggé el nem ítélt akciók megismétlődésének.

A tegnapi mérkőzések különben meglepetéssel szolgáltak: a Haggibbor ellen brilliorzó KAC csak fáradságoan tudott a Husosokkal

szemben egy teni, mig az formát mutat kal kapitulác krónikusán vező ősi idő doskodtak g

Haggibb kezd, támad ból Farkas ben a hátrál egalizál. Az de helycsere kül azonban eredményre percben egy a kiváló csat korlátait és Braunt, maj erélytelen bi

Universi okos és szem lényben van percben Bon után a KKA reménytelenl banásból Sáf majd az U lénybe kerül eredményt.

Husos KAC gyöng rencsége men **Victoria** pstésszerű er szerint Dáre ruan alkaln szabályokat.

1. Haggibbor
2. KKASE
3. CFR
4. Victoria
5. Universit
6. Husos
7. KAC
8. RMS
9. Academia
10. KMTE

Arad. G bíró Mánya. **AMTE** Pálffy.

Temesv bajnoki, bir Kinizsi-Danciu. A Vogl ötöt r Politech bíró Petcu. **Zsomb** oszt. bajnok ZsSE— bajnoki, na zelmé.

Nagyvá noki, bíró kapu fölé r Törökv bíró Löwen Pless és Ba

Prága. (2:0). A Sl gyönyörű j Pucs belső a mérkőzé nyolokkal s

Vasárna Sparta-nak Espagnolt, dése menter **Budape** sider NSC visszament szeriteni LA FTC—E

Hallo 8-77 Unio gőzmosó!

Kérem, küldjék lakásomra azonnal gyűjtőautójukat és szállítsák el a tisztítandó ruhaneműt.

Hallo 8-77

Megnyilt Erdély legmodernebb látszerüzlete!

Nagy választék szemüvegekben és orvosi műszerekben. Poilák Danl, Cluj, Str. Universitati 1. (Egyetem-u.)

szemben egy értékes bajnoki pontot megmen-
teni, míg az önbizalmát visszanyert és javuló
formát mutató Universitatea szép csatárjáték-
kal kapitulációra kényszerítette a góliszonyban
krónikusan megbetegedett KKASE-t. A ked-
vező őszi időben a Victoria és Academia gon-
doskodtak gólesőről.

Haggibbor—CFR 1:1 (1:1) A Haggibbor
kezd, támad és az 5. percben R-mányi passzá-
ból Farkas lövi a vezető gólt, amit a 14. per-
czen a hátráló védelem hibájából Kronstädter
egalizál. Az első félidőben a CFR sokat támad,
de helycsere után védelemre szorítkozik, anél-
kül azonban, hogy a meg-megújuló támadások
eredményre vezettek volna. Végül is a 42.
percben egy CFR-támadás alkalmából Takács,
a kiváló csatár, áttöri a szabályok és a jóízű
korlátait és leszállásból fordulásból inzultálja
Braunt, majd Fahnt, Adorján bíró objektív, de
erélytelen bírójává vált a mérkőzésnek.

Universitatea—KKASE 3:1 (2:0). Az U
okos és szemnek is tetszetős csatárjátékkal fő-
lényben van. A 4. percben Szűcs lövi, a 18.
percben Bonciocat fejeli a gólokat. Helycsere
után a KKASE lábrakap és elkecseregetten, de
reménytelenül támad. A 25. percben egy lero-
banásból Szűcs a harmadik gólt szerzi meg,
majd az U összeroppán, a KKASE döntő fő-
lénybe kerül és Kiss Anti beállítja a vég-
eredményt. Selicesanu a nap legjobb bírójává
vált.

Husos—KAC 2:2 (2:1). A tartalékok
KAC gyöngébb volt és a vereségtől csak sze-
rencsége mentette meg. Erélytelen bíró Petran.
Victoria—Academia 5:3 (4:0). Megle-
petésszerű eredmény. A gólesőben szemtanuk
szerint Dürer bíró is ludas, aki kissé tulszigo-
rúan alkalmazta a tizenegyesekre vonatkozó
szabályokat.

A bajnokság állása
november 16-án

	játszott	győzött	előntet.	vesztett	adott gólt	kapott gólt	pontszám
1. Haggibbor	7	5	2	—	19	5	12
2. KKASE	8	4	2	2	14	8	10
3. CFR	7	4	1	2	14	11	9
4. Victoria	5	3	2	—	10	4	8
5. Universitatea	4	3	1	—	10	2	7
6. Husos	6	2	2	2	10	15	6
7. KAC	7	1	3	3	10	12	5
8. RMS	7	2	1	4	10	14	5
9. Academia	5	—	—	5	6	16	—
10. KMTE	6	—	—	6	3	17	—

Vidéki eredmények:

Arad. Gloria CFR—AAC 6:3 (0:2) bajnoki, bíró Mányi.

AMTE—CFR Pishi 7:1 (4:1) bajnoki, bíró Pálffy.

Temesvár. TAC—Sparta CFR 2:0 (0:0) bajnoki, bíró Tóth.

Kinizsi—Rapid 11:1 (5:1) bajnoki, bíró Danciu. A Kinizsi góljai közül Semmler ötöt, Vogl ötöt rugott, egy pedig öngól volt.

Politechnikum—Banatul 2:1 (2:1) bajnoki, bíró Petcu.

Zsomboi. ZzMTE—Chisoda 4:2 (2:2) II. oszt. bajnoki, bíró Kardos.

ZzSE—Unirea Temesvár 6:4 (3:3) I. oszt. bajnoki, nagy meglepetés a vidéki csapat győzelmé.

Nagyvárad. NAC—NSC Szalonta 0:0 bajnoki, bíró Krüger. Az NSC egy tizenegyeset kapu fölé rugott.

Törekvés—Makkabea 8:0 (1:0) bajnoki, bíró Löwenstein. A Törekvés góljait Csomag, Pless és Bartha (tizenegyesből) rugták.

Külföldi eredmények:

Prága. Szombat. Slavia—Espanyol 4:2 (2:0). A Slavia, Csehszlovákia bajnokcsapata gyönyörű játékot produkált és a Silny—Soltis—Pucs belső trió pompás góljaival biztosan nyeri a mérkőzést az elkecseregetten védekező spanyolokkal szemben.

Vasárnap. Sparta—Espanyol 4:0. A Sparta-nak is sikerült megverni hónapban az Espanyol, amelyet csak Zamorra bravuros véde-
dése mentett meg súlyosabb vereségtől.

Budapest. NSC—MTK 1:0 (1:0). Az outsider NSC-nek is sikerült a formájában erősen visszament bajnokcsapatot kapitulációra kény-
szeríteni László góljával.

FTC—ETC 1:0 (1:0). KAC—Törekvés 2:0

(1:0). UTE—BEAC 2:0 (0:0). Vasas—III. ker. 5:5 (2:2). 33FC—VAC 2:0 (1:0).

A bécsi bajnokság szenzációi

Hakoah—Hertha 1:1. Ausztria bajnokcsapata az őszi szezonban sehogysem tud lendü-
letbe jönni és a bajnoki listán utolsó Hertha-
nak is elajándékozott egy értékes pontot.

Amatör—Rapid 5:1. Slovan—Vienna 6:2. Simmering—Radolfshügel 3:3. Admira—WAC 2:1. Florisdorfer—Wacker 2:1.

Pályázat

Az érmihályfalvai orth hírközöségi elemi nép-
iskolához egy törvényes képzéssel bíró tanító-
kerestetik, aki a román nyelvet szóban és írásban
tökéltesen bírj. Pályázók kéretnek, hogy kérvé-
nyüket f. hó 30-ig aláírott elnökhöz beüldeni
sziveskedjenek. Fizetés meggyezés szerint. Valea
lui Mihai-E. Mihályfalva (Jud. Bior), 1925. no-
vember 13.

Pollák Mór, i. kolozségi elnök.

Egy modern fűrészgár,

mely áll egy 65/95 HP gőzgépből, 3 gatter, kör-
fűrészek és egyéb gépekből, önkéntes árverésen
1925. december 10-én e fog alatti. Érdeklődők-
nek részletes leírást „Fűrészgár“ megkeresésre
ad Lloyd Express, Cluj, Str. Memorandului 24.

Telefon 446

SINGER
Piața Reg. Ferdinand 66. (Fóter)
Târgu Mureș.

Sifonfejgyár

és nikkelező telep. Szikvizet és
Fraserlis üvegek, valamint min-
dentéle gumik gyári raktára.
Üvegnevadás. Régi fejek át-
öntése a legelőnyösebb árban.

Timișiana

Banca de credit și economii S. A.
Secția Deviselor — **Timișoara.**

Gajzágó Márton

Cluj, Str. Regina Maria No 24.

késes, műköszörűs, műszerész, nikkelező telep.

חלפים ונד איממער
אום לאנער

Menyasszonyok!
Izléses ajándéktár-
gyak. Brillians ék-
szerek. Dizmütár-
gyak. Jeggyűrűk.
Divatos függők.
Arany karórák

Vőlegények!

és bármilyen ökszer- és órákru
szoldárakon, dus választékban talál

Löbl Ákos
ékszerésznél, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand
16. Szemben a Renaissance áruházzal

Gladys

cipőkrémnél drágább van,

de jobb nincs.

Hirdessen az Uj Keletben

Telefon **4-79** Telefon

SZABÓ JENŐ

női
divatkülönlegességek
nagyáruházába Cluj

Francia selymek

délutáni és estélyi
ruhákra

**Bordürös és sima
lamék, creppek.**

Angol szövetek

**Costüm- és kabát-
anyagok** sima és me-
lirozott színekben

**Bársonyok és
velourchiffonok**

a legdivatosabb pasz-
tellszínekben

raktárraérkeztek

**Butorszövet és se-
lyembrocatok, füg-
ggöngök óriási vá-
lasztékban.**

Telefon **4-79** Telefon

é teszi
teljesen
ak és a
solt ter-

Prágából
minisztér-
erint az
iparágak
alékát is
Angliába
vák ipar
t kapott

60, Buda-

t. lanya
tkezők:

40, Buda-
ch 41:60 —
on 1046 —

Amsterdam
4:00, Páris
7:50, Buda-
t 240:00 —

75, Berlin
00, Milánó
Prága 6:40,
800, német
122, font
svájci frank
2:90, dinár
00, osztrák
cseh korona

fordulója

t a CFR-el.
ntvesztésége

n

ja nagy meg-
élén haladó

a nagy fejlő-
rközés maga

vós momen-
nulságot szol-

side szabá-
ilus, a lapos

felépitett fut-
ti és azok a

tékukba kellő
eltétlenül in-
hnikailag ke-

esen dolgozó

együttessel

cióját kétség-
k köszönheti.

— így első-
gyelmes tanít-

aktika utmu-
ég mindig a

ust kultiválja,
szemben nem

körülmények

rközés végén

R játékos gon-
n és Braun

ható ok nél-
ens játékost a

ság pedig bi-
elejét fogja

élhető akciók

ben meglepe-
ellen brillirozó

a Husosokkal

10 8-77

gyetem-u.)

